



**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

48090 Мандалговь, Сайнцагаан сум
Утас: 70592439, 70592208, 70593208
Е-мэйл: dundgovi@audit.gov.mn

ЛУУС СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

2020.07.30 № 113

танай _____ -ны № _____ -т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд орон нутгийн хурлын 2020 оны сонгуульд оролцох Луус сумын Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны сонгуульд оролцох Иргэний хөдөлгөөний нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа-2050”-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын дүнгийн хамт Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны сонгуульд оролцох намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817 - 6 : 2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817 - 8 : 2020 Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа-2050” болон холбогдох бусад байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

“Луус сумын Монгол ардын нам”-ын аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, “Алсын хараа-2050”, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

“Луус сумын Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр / *7* хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Луус сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт . *7* . хуудастай.

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

П.ТӨВСАНАА

8012020410



2020 ОНЫ АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨЛДӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ДУНДГОВЬ
АЙМГИЙН ЛУУС СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН
ХӨТӨЛБӨР

УРИА: НУТГИЙНХАА ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨӨ, ХҮЧЭЭ НЭГТГЭЭ

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЛУУС СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ДЭВШҮҮЛЭХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР



УРИА: НУТГИЙНХАА ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨӨ, ХҮЧЭЭ НЭГТГЭЭ

“Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын 2020-2024 оны мөрийн хөтөлбөр” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх “**ЛУУС НУТГАА ХӨГЖҮҮЛЭХ**” зорилт бүхий мөрийн хөтөлбөрийг дэвшүүлж байна.

НЭГ. ИРГЭНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- 1.1 Эрүүл иргэн
- 1.2 Боловсролтой иргэн
- 1.3 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
- 1.4 Эрүүл, идэвхтэй амьдралтай иргэн
- 1.5 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний эрх оролцоог нэмэгдүүлэх
- 1.6 Ажилтай, орлоготой иргэн
- 1.7 Залуучуудын хөгжлийг дэмжинэ
- 1.8 Ахмадын хөгжлийг дэмжинэ.
- 1.9 Нийгмийн хамгааллын бодлогыг оновчтой хэрэгжүүлнэ.
- 1.10 Хүүхэд, гэр бүл эмэгтэйчүүдийн хөгжил

ХОЁР. САЙН ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

- 2.1 Мэргэшсэн чадварлаг төрийн алба
- 2.2 Хүнд сурталгүй –Хариуцлагатай төрийн үйлчилгээ
- 2.3 Шилэн тендерийг зохион байгуулна.
- 2.4 Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлж “Ногооч” сумын төв болно.

ГУРАВ. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БОДЛОГО

- 3.1 Малын гаралтай бүтээгдэхүүний үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.
- 3.2 Мал эмнэлгийн үйлчилгээг чанаржуулна.
- 3.3 Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
- 3.4 Эко Хүнсний хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

ДӨРӨВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

- 4.1 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжинэ
- 4.2 Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг сайжруулах
- 4.3 Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулж, нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.

ТАВ. БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БОДЛОГО

- 5.1 Эдийн засгийн үр өгөөжөө өгөх хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.
- 5.2 Гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
- 5.3 Суманд хийгдэх хөрөнгө оруулалт



НЭГ.ИРГЭНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1 Эрүүл иргэн.

- 1.1.1 “Элэг бүтэн Монгол” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, “Хавдрын эсрэг хамтдаа” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.2 “Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, хүүхдийн хоолойн архаг /ангина/ өвчнийг эрт илрүүлж эмчлэн, ирээдүйд учрах эрүүл мэндийн эрсдэлээс бага насанд нь сэргийлэх “эрүүл ирээдүй” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.3 Сумын эрүүл мэндийн төвийн барилгыг шинээр барина.
- 1.1.4 Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулан Mobile технологитой болох
- 1.1.5 Иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.1.6 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилчдыг жил бүр шалгаруулж, эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.

1.2 Боловсролтой иргэн

- 1.2.1 “Багшийн хөгжлийн төв”-ийг дэмжиж, мэргэжил дээшлүүлэх гадаад, дотоод сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулж “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.2 Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.2.3 Ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрыг ашиглалтад оруулна
- 1.2.4 Сумандаа гэр цэцэрлэг, зайны болон зуны сургалтыг явуулж, малчдын хүүхдийг сургуулийн өмнөх боловсролд бүрэн хамруулна.

1.3 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн

- 1.3.1 Ардын уламжлалт урлаг, дуу хуур, өв соёл, ёс заншлыг өвлүүлэн хөгжүүлж, шинэ авъяастануудыг тодруулна
- 1.3.2 Жил бүр соёл, урлагийн шилдэг ажилчдыг шалгаруулж гадаад, дотоодын арга хэмжээнд туршлага судлуулах, нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.3.3 Соёлын төвийн сантехникийн техникийн шинэчлэл хийнэ.

1.4 Эрүүл, идэвхтэй амьдралтай иргэн

- 1.4.1 Иргэд идэвхтэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, дугуй унах санаачилгыг өрнүүлнэ.

1.4.2 Нийт төрийн албан хаагчдын дунд урлаг, спортын наадмыг 2 жил тутамд зохион байгуулна.

1.4.4 Дундговь аймгийн “Бага Олимп” спортын наадамд зохион байгуулалтайгаар тогтмол оролцоно.

1.4.5 Улс, бүсийн аварга шалгаруулах үндэсний болон олимпын төрлийн спортын уралдаан, тэмцээнд тамирчдаа оролцуулна

1.5 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний эрх оролцоог нэмэгдүүлэх

1.5.1 Тусгай хэрэгцээ /хөгжлийн бэрхшээл/-тэй иргэдийн эрх, оролцоог хангаж, нөхөн сэргээх эмчилгээ, сувилгаа хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.

1.5.2 Тусгай хэрэгцээ /хөгжлийн бэрхшээл/-тэй иргэдэд хэрэгцээт үйлчилгээ авах нөхцөлийг бүрдүүлж нийтийн эзэмшлийн барилга талбайд зориулалтын зам, шатыг суурилуулна.

1.5.3 Тусгай хэрэгцээ /хөгжлийн бэрхшээл/-тэй иргэнд ажлын байр бий болгосон ажил олгогчид санхүүгийн урамшуулал олгож, тусгай хэрэгцээ /хөгжлийн бэрхшээл/-тэй иргэнийг ажиллуулаагүй орон тоо тутамд төлөх, төлбөрийн хэмжээ, төрийн байгууллагын удирдах ажилтны хариуцлагыг нэмэгдүүлнэ.

1.6 Ажилтай, орлоготой иргэн

1.6.1 Өрхийн бичил бизнесийг дэмжиж, хүүгүй, барьцаагүй санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

1.6.2 Орлого багатай өрхийн ажил эрхлээгүй насанд хүрсэн гишүүдийг мэргэшил эзэмшүүлэх, ур чадварыг нь ахиулах сургалтад хамруулж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

1.6.3 Их дээд болон мэргэжлийн сургууль төгссөн залуучуудыг орон нутагтаа ажиллах боломж нөхцөлөөр хангана.

1.6.4 Зорилтот бүлгийн иргэдийг хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран ажлын байраар хангана.

1.7 Залуучуудын хөгжлийг дэмжинэ


1.7.1 Гарааны бизнес эрхлэгч оюутан залуучуудад бизнесээ тэлэх, эрчимжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар олгох цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

1.7.2 Гэр бүл, хүүхэд, оюутан залуучууд чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрөөх орчныг бий болгоно

1.7.3 Оюутан, Залуучууд, өсвөр үеийнхнийг гадна сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангаж ажиллана.

1.7. Залуучуудын чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрүүлэх Спорт цогцолбортой болгох

1.8 Ахмадын хөгжлийг дэмжинэ

- 
- 1.8.1 Ахмад настны мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлсэн “Ахмадын өргөө”-тэй болно.
- 1.8.2 Хөдөлмөрийн чадвартай ахмадуудын орлогоо нэмэгдүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.8.3 Ахмадын урлаг, спортын наадмыг 2 жил тутамд зохион байгуулна.
- 1.8.4 “Ахмад настны хөгжил хамгааллын үндэс”-ний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

1.9 Нийгмийн хамгааллын бодлогыг оновчтой хэрэгжүүлнэ

- 1.9.1 Орлого багатай өрхийн нийгмийн хамгаалал, амьжиргааг дээшлүүлэх, олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээг чанаржуулна.
- 1.9.2 Амьжиргааны баталгаажих түвшнээс доогуур орлоготой иргэдэд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ авах боломжийг боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.9.3 Зорилтод бүлгийн өрхийн хөгжил, хамгааллыг сайжруулах үндэсний хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.

1.10 Хүүхэд, гэр бүл эмэгтэйчүүдийн хөгжил

- 1.10.1 Хүүхдийг зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлж хүүхэд олноор зорчих хэсгийг гарц, камертай болгоно.
- 1.10.2 Хүүхдийн тоглоомын талбай, орчны стандартыг мөрдүүлж хүүхдэд аюулгүй орчныг бүрдүүлнэ.
- 1.10.3 Эмэгтэйчүүдийн товлот дархлаажуулалтыг нэвтрүүлж умайн хүзүүний хорт хавдраас сэргийлэх, хөхний эрүүл мэндийг хамгаалах
- 1.10.4 Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тэднийг хамгаалах нөхцөлийг бүрдүүлнэ

ХОЁР. САЙН ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

2.1 Мэргэшсэн чадварлаг төрийн алба

- 2.1.1 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг хадгална.
- 2.1.2 Төрийн тусгай болон жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг улам дээшлүүлж шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- 2.1.3 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ
- 2.1.4 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дадлагажуулан, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлнэ.

2.2 Шилэн тендерийг зохион байгуулна



2.2.1 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /тендер/-г нээлттэй ил тод шилэн болгоно.

2.2.2 Сумын бүх төрийн байгууллагуудын “шилэн данс”-ын хөтлөлтийг үргэлжлүүлнэ.

ГУРАВ. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БОДЛОГО

3.1 Малын гаралтай бүтээгдэхүүний үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ

3.1.1 “Монгол мал-2” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын тоог чанарт шилжүүлж ашиг шим, хүртээмжийг сайжруулах ажлыг зохион байгуулна.

3.2 Мал эмнэлгийн үйлчилгээг чанаржуулна

3.2.1 Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах, бүх багийн мал угаах ванныг шинэчилж бог малыг угаалгад 100 хувь хамруулна.

3.2.2 Мал эмнэлэг үржлийн тасгийн үйл ажиллагааг дэмжиж машин техник хэрэгслээр хангаж халдварт болон бусад өвчлөлийг бууруулна.

3.3 Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна

3.3.1 Бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлж бэлчээрт гүн өрмийн худаг жилд 3-аас доошгүй, энгийн уурхайн худаг гаргана

3.3.2 Бэлчээрийн хөнөөлт үлийн цагаан оготнотой байгальд халгүй энгийн механик арга болон микробиологийн аргыг хослуулан тэмцэж бэлчээрийг хамгаална.

3.4 Эко Хүнсний хэрэглээг нэмэгдүүлнэ

3.4.1 Хүлэмжийн аж ахуй хөгжүүлэх замаар хүнсний нарийн ногооны тариалалтыг нэмэгдүүлнэ.

3.4.2 Суманд усжуулалтыг нэмэгдүүлж чацаргана, төмс, хүнсний ногоо тариалах хувь хүн, аж ахуйн нэгжийг дэмжинэ.

ДӨРӨВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

4.1 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжинэ

4.1.1 Орон нутгийн онцлогтой брэнд хүнсийг дотоод, гадаадын зах зээлд гарах нутгийн иргэдийн өргөн оролцоотой хоршоог дэмжинэ.

4.1.2 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг гадаад, болон дотоодын зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалгааг тогтмол зохион байгуулна.

4.2 Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл

4.2.1 Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн тэргүүлэх чиглэлд хөрөнгө оруулалт санхүүжилт татан бичил бизнес эрхлэгч нарыг дэмжих хөтөлбөрт хамруулна.

4.2.2 “Луус түншлэл” арга хэмжээг жил бүр зохион байгуулна

4.2.3 Хангайн бүсийн нэг сумтай түншилж ажиллана.

4.4 Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна

4.4.1 Сумын хэмжээнд нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр олон улсын стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачилгыг бүрэн дэмжинэ.

ТАВ. БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БОДЛОГО

5.1 Сум орон нутагт эдийн засгийн үр өгөөж бий болгох хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.

5.1.1 Нийтийн халаалтад сумын төвийн албан байгууллага, ААН, айл өрхийг хамруулна.

5.1.2 Сумын төвийн 04 кв-ын шугамын өргөтгөлийн ажил хийгдэнэ

5.1.3 ЗДТГ-ын шинэ барилга барих

5.1.4 Нийтийн ахуйн үйлчилгээний төвтэй болох

5.1.5 Төрийн албан хаагчдын орон сууц /12 айлын / барих

5.1.6 Халуун устай болох

5.1.7 Арьс нэхийний цехийг өргөтгөх

5.1.8 Наадмын талбай барих

5.1.9 Малын түүхий эд боловсруулах цех, мал нядалгааны цэгтэй болох

5.1.10 Хүнсний ногоо тариалах, ногоон байгууламжийг бий болгох

Сумын МАН-ын хороо